

Vannregion **Glomma**

Sammendrag av høringsuttalelser til planprogram

Forvaltningsplan
for Vannregion
Glomma 2016-2021

1. Innholdsfortegnelse

1. Forord.....	2
2. Oversikt over høringsuttalelser.....	3
2. 1. Friluft- og miljøvernorganisasjoner	3
2.2 Interesseorganisasjoner	3
2.3 Næringsorganisasjoner	3
2.4 Næringsliv.....	3
2.5 Vannområder.....	3
2.6 Kommuner	3
2.7 Andre offentlige etater.....	4
2.8 Fylkesmenn.....	4
2.9 Fylkeskommuner	4
3. Sammendrag av høringsuttalelsene.....	5
3.1 Leseveiledning.....	5
3.2 Felles merknader.....	5
3.3 Friluft- og miljøvernorganisasjoner	5
3.4 Interesseorganisasjoner	9
3.5 Næringsorganisasjoner	10
3.6 Næringsliv.....	11
3.7 Vannområder.....	12
3.8 Kommuner	17
3.9 Andre offentlige etater.....	18
3.10 Fylkesmenn.....	21

1. Forord

Rapporten gir et sammendrag av merknadene til høringsutgaven av Forslag til planprogram for Forvaltningsplan for vannregion Glomma 2015-2021. Høringsperioden var på 6 måneder, fra 22. desember 2010 til 22. juni 2011.

Det er kommet inn 45 høringsuttalelser. Uttalelsene ligger i sin helhet på www.vannportalen.no/Glomma under Plandokumenter og Planprogram.

Som følge av høringen foreslår vannregionmyndigheten å revidere planprogrammet. Revideringen innebærer enkelte tilføyelser, korrigeringer og presiseringer av budskapet, men det gjøres ingen vesentlige endringer i form og innhold.

Vannregionmyndigheten har framlagt høringsrapporten for arbeidsgruppen 12. oktober og for styringsgruppen til godkjenning 21. oktober. Endelig fastsetting av planprogrammet i fylkeskommunene skjer i november/desember 2011.

Opplysninger om arbeidsgruppen og styringsgruppen finner dere på www.vannportalen.no under Regionale sider, Glomma, Organisering.

Sarpsborg 28.10.2011

2. Oversikt over høringsuttalelser

2.1. Friluftsf- og miljøvernorganisasjoner

Forum for Natur og Friluftsliv Hedmark, Oppland, Akershus, Oslo, Buskerud og Sør-Trøndelag
Oslo og omegn friluftsråd
Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold
Bærum Natur- og Friluftsråd
Bærekraftig Follo
Sabima

2.2 Interesseorganisasjoner

Norsk vann BA
Energi Norge

2.3 Næringsorganisasjoner

Akershus Bondelag

2.4 Næringsliv

Glommen og Laagens brukseierforening
E-CO Energi as og Oslo Lysverker

2.5 Vannområder

Vannområde Leira-Nitelva
Vannområde Hurdalsvassdraget/Vorma
Vannområde Morsa
Vannområde Mjøsa
Vannområde Pura
Vannområde Glomma Sør

2.6 Kommuner

Lesja
Bærum
Skiptvet
Gjøvik kommune

Felles uttalelser

Gran kommune
Nannestad kommune
Ullensaker kommune
Øvre Romerike utvikling

Felles uttalelser

Eidsvoll kommune
Hurdal kommune

Felles uttalelser

Fet kommune
Lunner kommune
Skedsmo kommune
Sørum kommune

2.7 Andre offentlige etater

Klima- og forurensningsdirektoratet
Direktoratet for naturforvaltning
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), Region Øst
Statens vegvesen, Region øst
Fiskeridirektoratet, Region Sør
Norges geologiske undersøkelser
Nasjonalt folkehelseinstitutt

2.8 Fylkesmenn

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Fylkesmannen i Østfold

2.9 Fylkeskommuner

Akershus fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune
Østfold fylkeskommune
Oslo kommune (Byrådsavdeling for miljø og samferdsel)

3. Sammendrag av høringsuttalelsene

3.1 Leseveiledning

Ett sammendrag av merknadene fra høringsinstansene er gjengitt under.

Sidehenvisninger viser til forslag til planprogram av 22. desember 2010.

Kommentarer fra vannregionmyndighetens (VRM) administrasjon er gjengitt i kursiv.

3.2 Felles merknader

Flere høringsinstanser har bemerket at planprogrammet bør oppdateres i henhold til endringer i Vannforskriften og at frister for vannregionen bør rettes opp. For unngå gjentakelser tas disse korreksjonene innledningsvis:

a) Nasjonale myndigheter vedtok i mai endret frist for karakterisering (§15) høring av vesentlige vannforvaltningsspørsmål for vannregionene i vannforskriften (§ 28). Ny frist er 1. juli 2012. Vannregionen har endret fremdriftsplan for vannområdene etter høring blant vannområder, sektormyndigheter og fylkesmenn. Nye tidsfrister er hhv. 1. mars og 2. april 2012.

b) Korrekt dato for overvåkingsplan for vannregionen er 31.12.2012. I høringsdokumentet står det 31.12.2011. Dette skyldes en feil i en opptrykt versjon av vannforskriften. Dato for forslag til overvåkingsplan på vannområdenivå ble dermed også feil i oversikten i pkt. 4.4.1. Dato vil bli korrigeret i endelig forslag til planprogram.

c) Fristen for innspill til registeret for beskytta områder skal være 1.07.2012. Den vil bli korrigeret i endelig forslag til planprogram.

3.3 Friluftsliv- og miljøvernorganisasjoner

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hedmark, Oppland, Akershus, Oslo, Buskerud og Sør-Trøndelag

1. Forslag til planprogram er dekkende og tydelig i forhold til hvordan vannforvaltningsarbeidet skal gjennomføres.
 2. FNF vil delta i regional referansegruppe og vil forsøke å få ressurspersoner fra tilsluttede organisasjoner til å delta lokalt.
 3. Møter lokalt legges til kveldstid.
 4. Vannområdeutvalgene bør utvides til å omfatte flere aktører. Representanter fra næringsliv og brukerinteresser bør kunne delta som fullverdige deltakere i vannområdeutvalgene.
 5. Informasjonsflyten lokalt fungerer ikke, her er det et forbedringspotensiale.
- 2. VRM er positivt innstilt til at FNF ønsker å delta i referansegrupper.*
- 3. Vannområdene forsøker å tilrettelegge for møter med private og allmenne interesser på kveldstid. Fylkeskommunene vil se på om dette lar seg gjøre på regionalt nivå.*
- 4. Interessegrupper, rettighetshavere og brukerinteresser skal sikres medvirkning i det aktuelle vannområdet. Vannområdene skal ha en referansegruppe. Dersom dette prinsippet fravikes, må ovennevnte representanter sikres deltakelse i arbeidsgrupper/faggrupper under vannvannområdeutvalget. Dersom vannområdeutvalget skal utvides til å omfatte flere aktører, bør brukerinteressene balanseres.*
- 5. VRM vil i samarbeid med øvrige fylkeskommuner og vannområder se på mulighetene til å forbedre informasjonsflyten.*

Oslo og Omland friluftsråd (OFF)

1. OFF støtter FNFs uttalelse.
2. Lokale aktører og organisasjoner bør delta i kartleggingen av forvaltningsområdene.
3. Informasjonsflyten lokalt ikke har fungert og mange friluftsansjoner ikke har fått informasjon om arbeidet.
4. Informasjon må gjøres tilgjengelig i god tid.

Det vises til kommentarer under FNFs innspill over.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold (NJFF Østfold)

1. Planprogrammet er dekkende og tydelig i forhold til hvordan arbeidet skal organiseres.
2. Lokallaget i Halden har ikke deltatt i arbeidet i Enningdalsvassdraget og føler at de har blitt holdt utenfor.
3. NJFF Østfold Støtter vannregionmyndigheten i at det er avsatt for lite midler til nødvendige oppgaver i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet
4. Deler av Glomma i Østfold bør inngå i registeret over beskytta områder, rekreasjonsformål. Det vil kunne sikre viktig fiskeplasser og jaktområder. Prikkpunkt 3 i kap. 6.4. 2 utvides til å omfatte også "deler av vannforekomster".

2. Enningdalsvassdraget organiseres fra høsten 2011 som et vannområde med egen prosjektleder på norsk side. Det forutsettes at det legges til rette for medvirkning både i planarbeid i oppfølging av gjeldende forvaltningsplan.

4. Kulepunktet endres i samsvar med innspillet fra NJFF Østfold.

Bærum Natur og Friluftsråd (BNF)

1. Planprogrammet er godt utformet.
2. Formidlingen på vannportalen ansees som god og informativ.
3. Vannområdene bør få et klarere ansvar for å tilrettelegge for medvirkning gjennom møter med frivillige organisasjoner.

3. Forholdet er omtalt i kap. 5.2. VRM vil gjøre en presisering av nødvendigheten av å etablere referansegrupper og avholde møter; herunder med frivillige organisasjoner.

Bærekraftige Follo

1. Organisasjonsmodellen er komplisert med mange roller og aktører, men virker logisk.
2. Ingen aktører har et klart og tydelig ansvar for å ivareta "vannets interesser" ved uenighet.
3. Det er ikke tydelig hvordan arbeidet med forbedring av vanntilstanden skal gjennomføres.
4. Det fokuseres ikke tilstrekkelig på temaet arealplanlegging
5. Det er ikke tydelig hvor man skal henvende med lokale saker vedrørende vannforvaltning.
6. Det legges ikke opp til en vannforvaltning som gjør det mulig å oppfylle vedtatte mål for Follo.
7. Vannregionmyndigheten bør være mer offensiv - hensynet til rent vann burde være overordnet.
8. Det er ikke beskrevet hvilken medvirkning deltakelse i vannområdeutvalg eller referansegruppe gir for brukerinteressene.

2. Ved uenighet følges reglene i lovverket for klagerett i forhold til vedtak. Organisasjonen må være naturlig representant for de aktuelle interesser. Private organisasjoner er gitt klagerett hvis vedtaket griper inn i interesser som foreningen verner om. Fylkesmannen er klageinstans etter Plan- og bygningsloven. Fylkesmannen og fylkeskommunen har mulighet til å legge inn innsigelser i prosesser etter Plan- og bygningsloven.

3. Hvordan arbeidet med å forbedre vannkvaliteten skal gjennomføres beskrives i forvaltningsplanen som skal utarbeides.
4. Det legges inn en presisering; herunder arealplanlegging i andre setning i avsnittet Kommuner i kap. 2.4.
- 5.-6: Planprogrammet beskriver arbeidet og prosessen fram mot godkjent forvaltningsplan for alle vannområdene i vannregionen. Det er forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram som angir tiltak og frister for å nå vedtatte mål. Pura vannområde inngår i foreliggende forvaltningsplan. Det er sektormyndigheter og kommuner som er ansvarlige for å prioritere og gjennomføre tiltak i forhold til vedtatt Tiltaksprogram. Kommuner og sektormyndigheter skal også følge opp i planlegging og løpende saksbehandling jf kap. 2.4 i planprogrammet.
7. Vannregionmyndighetene følger opp med årlige handlingsprogrammer for å sikre framdriften. Vannregionens politiske styringsgruppe følger opp overfor politisk ledelse i departementene.

SABIMA

Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO), Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA) og Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN), som er et samarbeidsorgan for WWF-Norge, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Den Norske Turistforening og Norges Naturvernforbund

1. Planprogrammet er i store deler velstrukturert og relativt lett å orientere seg i.
2. Språket bør være mer lettfattelig og tilpasset interessegrupper.
3. Det bør henvises til hvilke paragrafer i vannforskriften som det ene og andre følger av, i tillegg til å forklare hva som gjelder.
4. Kap. 1, Planområdet: Bør inneholde en kort beskrivelse av de største miljøutfordringene i vannregionen. Det må forklares hvorfor vannregionen er inndelt i vannområder, hvorfor noen er store, mens andre små
5. Tydeliggjøre at "utvalgte vannområder og vassdrag" er de som inngikk i planperiode 1, jf. kap. 1.2 og 1.3.
6. Kap.2.2: Ulogisk at f. eks hele Naturmangfoldloven skal ligge til grunn for arbeidet med forvaltningsplanene, men bare § 12 i vannforskriften. Det bør henvises til hele vannforskriften.
7. Kap. 2.5: Tilføye at det vil være mulig å gjøre en konsekvensutredning hvis det fremmes tiltak lenger fram i prosessen som krever det.
8. Kap. 3.1: Presisere vannregionmyndighetens ansvar for å sikre at det legges til rette for medvirkning.
9. Kap 3.1.2: Det bør framgå hvilken rolle regional referansegruppe skal ha.
10. Kap. 3.2: Det er nødvendig med presiseringer i forhold til grensevassdragene og forvaltningsarbeidet for områdene på svensk side. Kartet over vannregionen bør også vise områdene på svenske side.
11. Betegnelsen "Interreg-prosjekt" bør erstattes med "EU-prosjekt" eller forklares.
12. Kap. 3.3: Råd og retningslinjer for vannområdene og prosjektlederne for å sikre tilrettelegging for medvirkning, bør fremgå.
13. Ulike brukerinteresser bør behandles likt med hensyn til representasjon i vannområdeutvalg eller undergrupper. Forskjellsbehandling må unngås. Det må tas hensyn til brukergrupper som opererer på frivillig basis.
14. Kap. 3.4: Positivt at både behovet for kunnskap og finansiering vektlegges.
15. Det bør fremgå hvordan arbeidet i vannområdene blir lagt opp. Viktig med kunnskaps-spredning til lokale aktører og brukere.
16. Viktig at regional samordning av det miljøfaglige arbeidet blir ivaretatt.
17. Sabima poengterer kravet til kunnskapsbasert forvaltning og at det innhentes data der det finnes mangler.
18. Kap. 4.2. Presiseres at fylkesmannen kan bidra gjennom å foreslå (kostnads)effektive tiltak for å redusere miljøbelastningen fra landbruket

19. Kap. 5: Prosjektlederen for vannområdet, vannregionmyndigheten, fylkesmannen og andre bør oppsøke de frivillige organisasjonene for å innhente informasjon.
20. Kap. 5.1: Rollen til den regionale referansegruppen er uklar. To møter frem til 2015 virker lite. "Informasjon" er ikke tilstrekkelig medvirkning. Det bør presiseres om nye medlemmer tas opp.
21. Kap.5.2 Lokal medvirkning: Positivt at det skal gjennomføres møter i samarbeid med lokale lag og foreninger. Møtene i referansegruppene bør avholdes på kveldstid, alternativt kompensasjon for tapt inntekt på dagtid.
22. Det er ikke beskrevet hvordan de lokale referansegruppene skal fungere.
23. Vannportalen.no/Glomma: Viktig at sidene er oppdatert, lett tilgjengelig og inneholder relevant informasjon
24. Informasjonsstrategi: Dokumenter og informasjon som omfatter referansegruppene bør ha en mindre byråkratisk fremtoning.
25. Kap. 6: Temaer og utredninger: Det trengs mer utførlige forklaringer. Det bør skisseres hvilke aktiviteter og metoder som skal benyttes; herunder for miljøtilstand, miljømål og samt tiltaksanalyse. Miljømål settes opp som eget punkt.
26. Kap.7: Savner definisjoner for vannområdeutvalg, regional referansegruppe, vannregionutvalg, planperiode, handlingsprogram, konsekvensutredning og medvirkning.
27. Mange vanskelige begreper; herunder karakterisering. Begreper som benyttes i definisjoner krever også en forklaring.
28. Sabima skal gjøre sitt beste for å mobilisere medlemmene til medvirkning.

2. *Planprogrammet skal dekke flere målgrupper. Forholdet mellom et lettlest og presist språk må balanseres.*
3. *Det gjøres en vurdering av innspillet ved revisjon av planprogrammet.*
4. *Viktig problemstillinger behandles i høringsdokument "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål".*
5. *Det gjøres en presisering hva som ligger i begrepet utvalgte vannområder.*
6. *Det er ikke vist til spesielle kap. i de øvrige retningslinjene/nasjonale miljømål som er opplistet derfor er det heller ikke de mest relevante § i Naturmangfoldloven spesifisert. Hele vannforskriften ligger til grunn for forvaltningsplanarbeidet, mens § 12 viser til retningslinjer i forhold til utbygginger.*
7. *VRM vil gjøre en presisering i kap. 2.5 om konsekvensutredning i tråd med presisering gitt i DNS høringsuttalelse til vannregionens planprogram i brev av 30.05.2011.*
8. *Planprogrammet slår fast vannområdeutvalgene skal ha en referansegruppe med representanter fra interessegrupper, rettighetshavere og brukerinteresser i det aktuelle vannområdet, jf kap. 3.3 og 5. Alternative løsninger med deltakelse i vannregionutvalg eller faggrupper er nevnt. Det gjøres en presisering at dersom prinsippet fravikes, må det løses gjennom deltakelse i arbeidegrupper og gjennom møter med brukerinteresser.*
9. *Det gjøres en presisering i forhold til dette.*
10. *Det gjøres en presisering i forhold til dette.*
11. *EU-prosjekt er ikke helt betegnelse her. Det vurderes om det presiseres i kap.7.*
12. *Det legges inn en henvisning til Veileder 03:10. Medvirkning og samråd i kap.5.*
13. *Det legges inn en presisering i kap.5 om at forskjellsbehandling av brukerinteresser unngås og at balansert representasjon bør tilstrebes.*
14. *Tas til orientering.*
15. *Det gjøres en presisering hvordan arbeidet gjennomføres på vannområdenivå.*
16. *Fylkemennene i vannregionen har ansvaret for det miljøfaglige arbeidet og samordner arbeidet.*
17. *Karakteriseringen vil baseres på den informasjon som til enhver tid finnes tilgjengelig. Supplerende miljødata skal dekkes gjennom påfølgende overvåkingen der det er behov for det.*
18. *Tas til etterretning. Dette legges til grunn ved utarbeidelse av forvaltningsplanen.*
19. *Det er presisert i kap. 5.2 at dialogmøter bør gjennomføres i samarbeid med lag og organisasjoner.*
20. *Det legges inn en presisering i kap.5.2 om at nye medlemmer kan tas opp i referansegruppen.*

21. Vannområdene forsøker å tilrettelegge for møter med private og allmenne interesser på kveldstid. Fylkeskommunene vil se på om dette lar seg gjøre på regionalt nivå.
22. Det gjøres en presisering i forhold til referansegruppene og deres rolle.
23. Vannportalen, glommasidene oppdateres høsten 2011.
24. VRM har ikke ressurser til å utarbeide egne versjoner av dokumenter og rapporter spesielt tilpasset Regional referansegruppe. Denne gruppen er heller ikke ensartet og behovet vil være forskjellig.
25. Det vurderes om det skal settes inn noen utfyllende kommentarer. Dette beskrives i forvaltningsplanen.
26. Sammensetningen av vannområdeutvalgene kan variere noe. Mange bygger på eksisterende samarbeidsformer. For referansegruppe, vannregionutvalg henvises det til vannforskriften samt kap. 5. kap. 3.1.1 i planprogrammet. Planperiodene er nærmere beskrevet på vannportalen.no jf kap. 1.2. VRM vil gjøre en presisering i kap. 2.5 om konsekvensutredning i tråd med presisering gitt i DNS høringsuttalelse til vannregionens planprogram i brev av 30.05.2011. Definisjon av handlingsprogram og medvirkning innarbeides i definisjoner.
27. Tas til orientering.
28. Tas til orientering.

3.4 Interesseorganisasjoner

Norsk vann BA

Felles høringsuttalelse for alle vannregionmyndigheter. Kommentarene er rettet til vannregionmyndighetene og direktoratsgruppen. Nedenfor følger de som er relevante i forhold til vannregionen.

1. Det må avklares hva som menes med økonomiske analyser og vannprising.
 2. Det må avklares bedre om planen utløser krav om konsekvensutredning etter PBLs § 4-2.
 3. Tilstrekkelige virkemidler må på plass slik at tiltak kan rangeres etter kostnadseffektivitet
 4. Arbeidet etter vannforskriften bør sikres en samfunnsøkonomisk gjennomføring
 5. Forventninger til kommunene bør harmoniseres på tvers av vannregionmyndighetene og i tråd med vannforskriftens føringer.
 6. Fremheve hva måtte være fastsatt som lokale miljømål og hvilke konsekvenser dette gir i forhold til tiltaksgjennomføring og kostnader.
 7. Vannregionene bør harmonisere sine fremdrifts- og milepælsplaner.
 8. Interessene for vann- og avløpsvirksomheter organisert som AS, IKS og KF eller andelslag/ samvirker må ivaretas.
 9. Huseiere i spredt bebyggelse må trekkes med i planprosessen.
1. VRM viser til veileder 01:2011 om karakterisering hvor det fastslås i kap. 8.1 at det iht. vannforskriftens vedlegg III om kostnadsdekning av vanntjenester er avgrenset til vann- og avløpstjenester.
 2. VRM vil gjøre en presisering i kap. 2.5 om konsekvensutredning i tråd med presisering gitt i DNS høringsuttalelse til vannregionens planprogram i brev av 30.05.2011.
 3. VRM forstår det slik at dersom det mangler virkemidler for å gjennomføre tiltak, skal dette synliggjøres i forvaltningsplanen.
 4. VRM legger kgl. Resolusjon av 11. juni 2010 til grunn. Vannregionmyndighetene skal innrette gjennomføringen av forvaltningsplanen slik at de tiltakene som er mest samfunnsøkonomisk lønnsomme iverksettes først. Der nyttevirkningene er vesentlig mindre enn kostnadene, skal unntaksbestemmelsene i vannforskriften benyttes.
 5. VRM gir rammer og veiledning for gjennomføring av arbeidet i vannregionen i tråd med vannforskriften, veiledningsmaterieell fra nasjonale myndigheter og planmyndighetenes etablerte rutiner for regional planlegging
 6. VRM legger til grunn at miljømålene fastsettes i tråd med vannforskriftens §§ 4-10. Lokale miljømål

utover vannforskriftens krav bør drøftes i vannområdeutvalgene. VRM vil følge opp dette i selve utredningsarbeidet.

7. Vannregion Glomma og Vest-Viken har lagt dette prinsippet til grunn.

8. Sektormyndighetene er iht. vannforskriftens § 22 ansvarlig for å utrede forslag til tiltak innen sin sektor. Rettighetshavere og interessenter deltar gjennom medvirkningsprosesser på vannområdenivå. VRM vil gjøre vannområdene oppmerksomme på dette forholdet.

9. Kommunene er sektormyndighet iht. forurensningsloven. VRM forutsetter at kommunene i den videre saksbehandlingen gir nødvendig informasjon til berørte parter; herunder huseiere.

Energi Norge

Felles høringsuttalelse til alle vannregionmyndigheter

1. Kraftbransjen må involveres tettere i planprosessen. Det er ikke tydelig hvor og hvordan medlemsbedrifter skal delta.
2. Det er sprik i oppstart av vannområder, noe som vanskeliggjør medvirkning.
3. Viktige problemstillinger blir lite berørt; herunder vannkraftproduksjon
4. Det må etableres en struktur som gir interessepartene en reell medvirkning. Energi Norge anbefaler å opprette temamessige arbeidsgrupper i vannområdene.
5. Ønsker en harmonisering av planprosessene.
6. Tiltak i sterkt modifiserte vannforekomster må baseres på eksisterende konsesjonsvilkår. Bransjen bør trekkes med i planarbeidet.
7. Tilgjengeligheten på vannportalen bør bedres
8. Regulanter er ikke pliktige til å finansiere forvaltningsplanarbeid i vannområdene.

1. I følge planprogrammet kan bransjen delta i regional referansegruppe. Den enkelte medlemsbedrift deltar i referansegruppen i aktuelt vannområde (kap. 5). Det gjøres en presisering vedr. dette på side 22 hvor interessenter som kan delta i arbeid i vannområdene er vist.

2. VRM og øvrige fylkeskommuner har prioritert god forankring og organisering av vannområdene. Det har medført ulik oppstart..

3. Viktige problemstillinger behandles i høringsdokument "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål".

4 Vannområdeutvalgene har ansvaret for å organisere det faglige arbeidet. Svært mange av vannområdene har opprettet temagrupper. Omfanget er avhengig av problemstillingene. Det settes inn en presisering i kap. 3.3 "I vannområder hvor det er interessekonflikter og store utfordringer, bør det opprettes temagrupper".

5. VRM oppfatter innspillet rettet til nasjonale myndigheter som ansvarlige for koordineringen av arbeidet.

6. VRM legger kgl. resolusjon av 11. juni 2010 til grunn; miljømål i regulerte vassdragsstrekninger settes på bakgrunn vilkår i reguleringskonsesjoner.

7. VRM vil oppdatere vannportalen høsten 2011.

8. Dette er kjent. Det er presisert i brev fra DN til Norsk Energi 10.03.2011 oversendt vannregionmyndighetene til orientering.

3.5 Næringsorganisasjoner

Akershus Bondelag

1. Landbrukets representasjon i vannregionen er på et minimumsnivå.
2. Deltakelse i referansegrupper er ikke tilstrekkelig.
3. Landbruket vil være med i operative utvalg; herunder styringsgruppe, temagrupper/arbeidsgrupper og ha reell innflytelse..
4. Ønsker samme deltakelse som i vannområde Leira-Nitelva for samtlige vannområder; styringsgruppe og referansegruppe.

5. Tiltaksvurderingene må ta hensyn til næringsvirksomhet, kost/nytte og økonomisk gjennomførbarhet for bonden.
6. Vil prioritere miljøforbedrende tiltak og realistiske miljømål

1. VRM inviterer alle fylkesbondelagene i vannregionen til å delta i regional referansegruppe.

2-4. I organiseringen av vannområdeutvalgene har vi lagt sammensetning i vannregionutvalget til grunn. Interessenter skal gis mulighet til å delta i en referansegruppe tilknyttet vannområdeutvalg for å sikre medvirkning. Vannområdeutvalgene har valgt forskjellige løsninger i forhold til å invitere interessenter med i styringsgruppe/temagrupper. Det gjøres en presisering i forhold til medvirkning på vannområdenivå.

5. Sektormyndighetene har ansvar for å utrede forslag til tiltak jf Vannforskriften § 22. VRM forutsetter at sektormyndighetene utreder tiltak i tråd med gjeldende virkemidler. Fylkesmennene og kommunenes landbrukskontor deltar med sin landbruksfaglige kompetanse i vannområdeutvalg og/eller temagrupper. Landbruksinteressene har gjennom aktiv deltakelse en reell mulighet til å påvirke beslutningsprosesser på vannområdenivå.

6. Sektormyndighetenes har ansvar for å utrede premissene for fastsettelse av miljømål. VRM legger til grunn at forvaltningsplanen bygger på samfunnsøkonomiske analyser i forhold til landbruk.

3.6 Næringsliv

Glommens og Laagens Brukseierforening (GLB)

Generelt også på vegne av kraftbransjen i regionen.

1. GLB er kraftbransjenes regionkontakt og forutsettes å delta i regional referansegruppe
2. Vannområdeutvalg/prosjektledere og sektormyndigheter må ha ansvar for å bringe viktige aktører inn i prosessen.
3. GLB vil delta i referansegruppen/faggrupper/møter i vannområdene Mjøsa, Glomma og Hurdalsvassdraget.
4. Kraftselskapene kan bidra med kunnskap. Viktige temaer der de vil involveres er: Utpeking av sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF), miljøtilstand, miljømål SMVF, frister for miljømål og kost-nytte analyser av tiltak.
5. Mangler i informasjon på Vannportalen; herunder referansegruppen, prosjektledere, opplegg for medvirkning.
6. Legger til grunn at det administrative planarbeidet finansieres av det offentlige.

1. GLB er registrert som medlem i referansegruppen.

2. Vannområdeutvalget er ansvarlig for lokal medvirkning (Kap.5). Det legges inn en presisering i kap. 5.2 at vannområdeutvalg/prosjektledere må bringe viktige aktører inn i prosessen.

3. VRM vil sende GLBs hørings svar til vannområdene med beskjed om at GLB ønsker å bli kontaktet.

4. VRM er positive til at GLB vil medvirke og bidra med kunnskap. For lokal medvirkning i vannområdeutvalg vises det til pkt. 3 over.

5. Vannportalen vil bli oppdatert i løpet av høsten.

6. Det er riktig. Det er presisert i brev fra DN til Norsk Energi 10.03.2011 oversendt vannregionmyndighetene til orientering.

E-CO Energi as og Oslo lysverker

1. Støtter Glommen og Laagens Brukseierforenings høringsuttalelse.
2. GLB forutsettes å delta i regional referansegruppe.

3. Vil delta i planprosessene med kunnskap om kraftproduksjon, miljøtilstand, kost/nytte vurderinger og gi vassdragsfaglige råd.
4. Ønsker å delta lokalt i vannområdene Glomma Sør og Bekkelagsbassenget.
5. Vannforekomster til vannkraftformål bør klassifiseres som sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF).
6. Det må tas hensyn til vannkraftens særstilling i Norge
7. Kraftselskapene må involveres i vurderingen av relevante tiltak
8. De administrative prosessene rundt forvaltningsplanarbeidet finansieres av det offentlige.

2. GLB er registret som medlem av regional referansegruppe

3. VRM er positive til at E-CO og Oslo Lysverker ønsker å medvirke og bidra med kunnskap.

4. VRM vil oversende E-CO Energis hørings svar til vannområdene med beskjed om at dere ønsker å bli kontaktet.

5. Rammer for karakterisering og utpeking av kandidater til SMVF-vannforekomster er gitt i Veileder for karakterisering. Kategorisering av endelig SMVF og fastsetting av miljømål vil komme i en varslet veileder for SMVF. VRM forventer at fylkesmennene og ansvarlig sektormyndighet følger veiledningen i sitt arbeid.

6.-7. VRM legger til grunn at vannområdene innhente innspill i prosessen; herunder brukerinteresser, kunnskap om miljøforhold, synspunkter på tiltak, jf kap. 5.

8. Dette er kjent. VRM har fått oversendt DNS svarbrev til Norsk Energi om forvaltningens ansvar for planarbeidet.

3.7 Vannområder

Vannområde Leira-Nitelva

1. Positive til arbeidet som er gjort. Gjennomføringen av arbeidet med vannforvaltningen er i hovedsak godt beskrevet og peker på utfordringer.
2. Savner et kapittel om manglende virkemidler, mer om konsekvensutredninger og synliggjøring av målkonflikter.
3. Sektorer som gjør miljørettet arbeid må synliggjøre det gjennom egne kanaler og nettsted.
4. Kortere høringsfrist enn 6 mnd. jf anmodning til vannområdene fra VRM.
5. Kap. 1. beskrivelsen av vannområde dekker ikke forholdene for Leira-Nitelva, 2 vassdrag.
6. Jevnaker kommune er ikke med er ikke med Vannområdeutvalget, men har fått henvendelse.
7. Tabell 1. 1: Vannområdet omfatter også Oslo.
8. Kap. 1. 3. Sektorene må sette av tilstrekkelig med ressurser til oppfølging, også arbeidskraft.
9. Kap. 1.3 Frister for rapportering og handlingsplaner samordnes med kommunenes rapporteringsfrister.
10. Kap. 2.4, virkemidler i landbruket: Fylkesmannens landbruksavdeling styrer de fleste virkemidlene. Kommunene forvalter virkemidlene etter retningslinjer fra fylkesmannen.
11. Fylkesmannen har en sentral rolle for utformingen og gjennomføringen av overvåkingsprogram
12. Staten må i større grad finansiere overvåking og gjennomføringen av forvaltningsplanene.
13. Kap. 4 .For lite statlige midler og ressurser stilt til disposisjon. Det må presiseres hva som legges i begrepet "egne midler".
14. Positivt at effekter av forventede klimaendringer legges inn.
15. Kommunenes rolle må tydeliggjøres.

1. Tas til orientering

2. Manglende virkemidler: Synliggjøres i forvaltningsplanen, Konsekvensutredning: VRM vil gjøre en presisering i kap. 2.5 om konsekvensutredning i tråd med presisering gitt i DNS høringsuttalelse til vannregionens planprogram i brev av 30.05.2011. Målkonflikter: Synliggjøres i høringsdokumentet "Vesentlige vannforvaltnings spørsmål".

3. VRM vil i møter med sektormyndigheter anmode om dette.
4. Regelverket nå følges. VRM kan kun anmode høringsinstanser om kortere høringsfrist.
5. Beskrivelsen korrigeres iht til innspill.
6. Tas til orientering.
7. Korrigeres iht innspill.
8. Det gjøres en presisering i forhold til sektorenes oppfølging.
9. Dette er gjennomført jf. VRMs brev av 11.05.2011.
10. Innspillet hensyntas. Det legges inn en presisering ang. virkemidlene i landbruket.
11. Det legges inn en presisering ang. ansvarsforholdene rundt overvåkingsprogram.
12. Vannregionutvalget har presisert dette i svarbrev til Miljø- og utviklingsministeren 3.09.2010. Styringsgruppen for vannregionen presiserte dette i møte med statssekretær Heidi Sørensen 20.06.2011.
13. Det gjøres en presisering av "egne midler".
14. Tas til orientering.
15. Det gjøres en presisering av oppgaver og ansvar på vannregionnivå.

Vannområde Hurdalssjøen/Vorma

1. Planprogrammet gir i hovedsak en god orientering om bakgrunn, forestående oppgaver og hvordan arbeidet med forvaltningsplanen skal gjennomføres.
2. Forsknings- og utviklingsarbeidet må forseres. Metoder og veiledningsmaterieell fra sentralt hold må ferdigstilles; herunder klassifiseringssystemet, beregningsgrunnlaget for nytte-kostnadsvurderinger, kostnadseffektivitet og klargjøring i forhold til KU-forskriften.
3. Ansvar for kostnadsdekning innenfor problemkartlegging, diffuse utslipp, behovet for lokale utredninger, økt kunnskapsinnhenting lokalt, utarbeidelse av tiltaksanalysen og overvåking av utslipp fra landbruk tydeliggjøres.
4. Statlige sektormyndigheter stiller ikke tilstrekkelige ressurser til rådighet i gjennomføringsfasen.
5. Kommunene får for lite økonomiske ressurser til å løse oppgavene; herunder økte arbeidskostnader. Tilføyes i kap. 3.4.
6. Tydeliggjøre hvilken rolle kommunen og de enkelte vannområder har i forhold til frister.
7. Frister i arbeidsprogram og framdriftsplan revideres i henhold til nye frister i Vannforskriften og praktisk gjennomførbarhet.

2. VRM vil etterspørre metode- og veiledningsmaterialet.
3. Avrenning fra landbruk omfattes ikke av forurensingsloven og sektoren avsetter ikke midler til overvåking.
4. Vannregionutvalget har presisert dette i brev til Miljø- og utviklingsministeren 3.09.2010. Styringsgruppen for vannregionen presiserte dette i møte med statssekretær Heidi Sørensen 20.06.2011
5. Det gjøres en presisering i kap. 3.4 i forhold til egne midler.
6. Prosjektlederne for vannområdene vil måtte sette egne frister for innspill fra kommunene. Fristene må settes i forkant av vannområdenes frister for innspill til VRM.
7. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.

Morsa og Vassdragsforbundet Mjøsa med tilløpselver

Vannområde Morsa har sendt inn to høringsuttalelser. En ble sendt inn i forbindelse med Østfold fylkeskommunes egen høring og er i samsvar med høringen fra Vassdragsforbundet. Det er kun den siste høringsuttalelsen fra Morsa som er kommentert under. Høringsuttalelsene fra Vannområdene

Morsa og Mjøsa inneholder mange av de samme momentene.

De som er felles er listet opp under, mens de som er spesielle for Morsa eller Mjøsa er behandlet separat.

Felles

1. Godt og oversiktlig dokument
2. Veiledningsmaterieell fra departementene og direktoratene er mangelfulle.
3. Vanskelig å overholde frist for økonomisk analyse da metodikk og veiledningsmateriale ikke er ferdigstilt.
4. Administrativ arbeidsgruppes oppgaver og sammensetning bør spesifiseres.
5. Administrativ arbeidsgruppe bør avveie samfunnsinteresser å prioritere tiltak og områder. Fylkesmennes landbruksavdelinger bør være representert i arbeidsgruppen.
6. Overskriften i Kap. 3. 4 endres til organisering og ansvar i vannområdene
7. I kap. 3 eller 4 bør organisering av arbeidet knyttes nærmere sammen med oppgavene.
8. Det er behov for å synliggjøre alle myndigheters oppgaver og ansvar på vannområdenivå.
9. Planprogrammet er uklart rundt oppgaver og ansvar; herunder til overvåking.
10. Synliggjøre overfor staten at det trengs statlig medfinansiering til prosjektlederstillinger.
11. Synliggjøre overfor staten at det er store kostnader forbundet med beslutningsgrunnlaget.
12. Mangel på kompetanse og ressurser i kommunene kan bli en begrensende faktor for gjennomføring av forskriften. Midler bør tildeles via nye kostnadsnøkler.

2. VRM vil etterspørre bedre veiledningsmaterieell fra departementene og direktoratene.

3. VRM forutsetter at nasjonale myndigheter utarbeider tilstrekkelig veiledningsmaterieell for økonomisk konsekvenser.

4. Det gjøres en presisering i forhold til sammensetning. Det gjøres en henvising til mandatet for arbeidsgruppen som legges på vannportalen.

5. Arbeidsgruppen fikk presisert sitt mandat i møte i styringsgruppen for vannregionen 15.12.2011. En ytterligere utvidelse av ansvaret må eventuelt drøftes i styringsgruppen og VRU. Fylkesmannens landbruksavdeling er nå representert i arbeidsgruppen.

6. Endres i samsvar med innspill.

7. Strukturen følger veileder for planprogrammet fra Direktoratet for Naturforvaltning.

8. Det gjøres en presisering av oppgaver og ansvar på vannområdenivå.

9. Det gjøres en presisering rundt oppgaver og ansvar; herunder overvåking.

*10.-12. Vannregionutvalget har presisert dette i brev til Miljø- og utviklingsministeren 3.09.2010
Styringsgruppen for vannregionen har presisert dette i møte med statssekretær Heidi Sørensen 20.06.2011*

Morsa

1. Bedre sammenheng mellom kap. 3, 4 og 6. Fylkesmannens rolle synliggjøres i kap. 3; herunder miljøinformasjon, overvåking og sektoransvar landbruk.
2. Statlige midler til faglig arbeid – kunnskapsgrunnlaget m.m. tildeles vannområdene fra fylkesmennene
3. Flom - og erosjonstiltak må inkluderes i tiltaksanalysene

1. Strukturen følger veileder for planprogrammet fra Direktoratet for Naturforvaltning.

Fylkesmannen har fått en langt større omtale enn øvrige sektormyndigheter og oppgaver og roller i forhold til kunnskapsgrunnlaget er presisert på side 23. Det vurderes å gjøre endringer eller suppleringer som følge av innspillet. Det gjøres en presisering i forhold til overvåking.

2. Tas til orientering.

3. Det innarbeides et avsnitt om flomdirektivet. Det gjøres en vurdering i forhold til innarbeiding av flom og erosjonstiltak..

Mjøsa

1. Prosjektlederforumet bør kun bestå av prosjektlederne. Vannregionmyndighet, fylkeskommuner og fylkesmenn inviteres ved behov.
2. Frist for innspill til forvaltningsplan (lokal tiltaksanalyse) forlenges.
3. Frister innspill fra vannområdene på side 22 bør gjennomgås, frist for innspill til beskytta områder endres til 1.07.2012.
4. Fylkeskommunens bidrag til tiltaksutredninger i egen sektor mangler.
5. Fylkeskommunen må skille mellom rollen som Vannregionmyndighet og fylkeskommune.
6. Arbeidsfordeling på regionnivå tydeliggjøres.
7. Det bør refereres til Veileder 03:10. Medvirkning og samråd under kap.5.
8. Vannområde Mjøsa har arealer i Sør-Trøndelag. Det må tas inn i tabellen side 9.
9. Forslag til mindre rettelser i tekst.

1. Dette er under vurdering. VRM tar ansvaret for innkalling til møte minimum en gang i året hvor også de andre fylkeskommunene møter.
2. Fristen beholdes, slik at alle innspill er VRM i hende innen 2014. Forvaltningsplan med tiltaksprogram skal innom arbeidsgruppen, styringsgruppen og Vannregionutvalget for det sendes på høring.
3. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.
4. Det er ikke kjent at fylkeskommunen har et ansvar her.
5. Skille er gjort. Fylkesordfører er leder for vannregion Glomma. Øvrige politikere i komiteen for samferdsel, næring og klima deltar i vannområder hvor Østfold fylkeskommune skal være representert.
6. Det gjøres en presisering ang. dette.
7. Innspillet tas til følge.
8. Innspillet tas til følge og det gjøres en korrigerings.
9. Forslagene følges i hovedsak opp.

Pura

1. Kart side 6 bør byttes ut med et kart som viser kommunenavnene tydeligere.
2. Det bør forklares hva som menes med prosjektområdet Ytre Oslofjord. Det stilles spørsmål om ikke betegnelsen "prosjektområdet" er uheldig.
3. Definisjonen av et vannområde side 8 endres til: ...består av deler av et større vassdrag, et enkelt eller flere vassdrag.
4. Siste setning side 8 endres til: Det skal settes miljømål for den enkelte vannforekomst gjennom tiltaksanalyse og forvaltningsplanarbeidet.
5. Figur 1: Ytre Oslofjord, bedre forklaringstekst.
6. Oversikt regionale planer Akershus suppleres med Regional Planstrategi for Akershus 2010-2012.
7. Ansvarsfordeling mellom fylkeskommunene og vannregion myndigheten presiseres jf. Akershus fylkekommune har prosessansvar og ansvar for oppfølging av Pura.
8. Alle fylkeskommuner er planmyndighet i sitt fylke side 17, hva med prosessansvar?
9. Hvordan integrere målsetningene i EUs vanddirektiv i kommunale planer.
10. Knapphet på ressurser i kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn, presiseres side 19.
11. Det bør vurderes om ikke akuttutslipp skal omtales under beredskap kap. 4.1.2
12. Påpeke at kontroversielle saker bør ikke være til hinder for å skape arenaer for involvering og engasjement på vannområdenivå.
13. Kap. 6: Klassifisering av miljøtilstand for vannområder i planfase 1: Skal nytt eller gammelt klassifiseringssystem benyttes?
14. Kap. 6: Ta inn noe om økte kostnader ved overvåking, skal kommunene skal dekke dette? Beskriv hvor detaljert overvåkingen skal være framover.
15. Redusert jordarbeiding gir økt bruk av plantevernmidler. Skal dette kommenteres under kommende utfordringer?

16. Ta inn noe om målkonflikter, er bærekraftig matvareproduksjon forenelig med god kjemisk og økologisk vannkvalitet?
17. Forslag til noen mindre språklige endringer (ord).

1. Det er 101 kommuner i vannregionen og det er vanskelig å få alle kommunenavnene tydelig fram på et kart som skal inn i et A4-format. Det gjøres et forsøk på å forbedre kartet.
2. Det gjøres en presisering av prosjektområdet Ytre Oslofjord.
3. Innspillet tas følge.
4. Forvaltningsplanarbeidet beholdes. Forslagene til miljømål settes før tiltaksanalysen.
5. Det gjøres en presisering.
6. Sjekkes med Akershus Fylkeskommune om det skal innarbeides.
- 7.-8. Det gjøres en presisering iht innspillet.
9. Jf kap. 2.4 det gjøres en presisering i forhold til arealplanlegging under kommuner.
10. Vannregionutvalget har presisert dette i brev til Miljø- og utviklingsministeren 3.09.2010. Styringsgruppen for vannregionen presiserte behovet for økte til planarbeidet i statssekretær Heidi Sørensen 20.06.2011. VRM vil følge opp med å rapportere til nasjonale myndigheter om behov for ressurser der dette er nødvendig.
11. Det vurderes om det skal gjøres en presisering i forhold til akutte utslipp..
12. Det gjøres en presisering i forhold til medvirkning på vannområdenivå.
13. Veileder for karakterisering angir rammer for karakterisering og utpeking av kandidater til SMVF-vannforekomster og kategorisering av endelig SMVF og fastsetting av miljømål for slike vil komme i en varslet veileder for SMVF. VRM forventer at fylkesmennene og ansvarlig sektormyndighet følger veiledningen i sitt arbeid. VRM tar innspillet til orientering.
14. Den sentrale miljøforvaltningen har et koordinerende ansvar for basisovervåkingen, som i hovedsak forventes å bli statlig finansiert. Tiltaksovervåkingen er mer lokalt basert og skal gjennomføres i vannforekomster der miljømålene står i fare for ikke å oppnå god tilstand innen 2021. Tiltaksovervåking skal finansieres etter "påvirker betaler-prinsippet". Forslag til kostnadsfordeling på ulike sektorer og aktører skal fremgå av forvaltningsplanen.
- 15-16. Beskrives i dokumentet "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål". Målkonflikter avveies i forbindelse med godkjenning av forvaltningsplanen ved kgl. resolusjon.
17. Ta i hovedsak til etterretning.

Glomma Sør

1. Planprogrammet gir en god oversikt over gjennomføringen av arbeidet og ansvaret for oppgavene.
2. Kap.1 bør inneholde et kart som viser avgrensningen for vannområdene i sjø samt den geografiske avgrensningen mot prosjektområdet Ytre Oslofjord.
3. Vannområdenes ansvar og oppgaveavgrensning mot prosjektområdet Ytre Oslofjord må avklares.
4. Kap. 3.4: Dersom mål om god vannkvalitet skal nås, kreves det betydelige ressurser. Statlige bevilgninger må til.
5. Tidsfristene i framdriftsplanen er uhensiktsmessige og bør korrigeres.
6. Metodikk og veiledning for økonomisk analyse foreligger ikke. Frister for gjennomføring av analysene kan derfor ikke overholdes.
7. Frist for innspill til "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål" kan ikke overholdes da veiledningsmateriale ikke foreligger.
8. Frister for innspill til årlige handlingsprogram og årsrapportering for vannregionen bør endres i samsvar med prosjektlederforumets innspill.
9. Ønsker en avklaring vedrørende klassifisering av grunnvann.
10. Vannportalens glommasider bør brukes som en aktiv kommunikasjonskanal for spørsmål og synspunkter fra de involverte i arbeidet.

2. VRM vil vurdere mulighetene for å forbedre kartgrunnlaget. Alternativt vil denne kart inngå i høringsdokumentet "Vesentlige vannforvaltningsspørsmål" eller legges ut på vannportalen.
3. Dette er gjennomført. Saken er behandlet i styringsgruppen for Ytre Oslofjord og vedtatt i politisk styringsgruppe for Vannregion Vest-Viken 6. april og Samferdsel, næring og miljøkomiteen 13. april i år.
4. Vannregionutvalget har presisert dette i brev til Miljø- og utviklingsministeren 3.09.2010. Styringsgruppen for vannregionen presiserte behovet for økte ressurser i møte med statssekretær Heidi Sørensen 20.06.2011. VRM vil følge opp med å rapportere til nasjonale myndigheter om behov for ressurser der dette er nødvendig.
5. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.
6. Det gjennomføres utredninger i regi av sentrale myndigheter, direktoratsgruppen, som skal danne grunnlag for veiledninger og metodikk.
7. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.
8. Er hensyntatt. Det vises til brev fra VRM av 11.05.2011.
9. VRM avventer det nasjonale arbeidet i arbeidsgruppe for grunnvann i regi av direktoratsgruppa
10. Vannportalen, glommasidene oppdateres høsten 2011. Vi vil vurdere om det skal legges opp til interaktive sider.

3.8 Kommuner

Lesja

1. Ønsker å bidra på best mulig for at vannregion skal oppnå så god vannkvalitet som mulig.
2. Vil legge kommentarene i punkt 1-5 til under til grunn for arbeidet:
 1. Gjennom planprogrammet kommer det godt fram hvordan arbeidet med planprogrammet er lagt opp.
 2. Planprogrammet dekker godt de temaene som det er naturlig å ta med.
 3. Planprogrammet gir en beskrivelse av hvordan blant annet kommunene skal delta i det videre arbeidet.
Det forutsettes at vannportalen vil fungere som en "ressursbank" med oppdatert informasjon og bør også kunne fungere som en ressursbank for kommunene.
 4. Samarbeidet mellom forvaltningen og lokale organisasjoner og brukerinteresser bør prioriteres.
 5. Det bør foreligge en fremstilling hvor kommunene kan få midler til gjennomføring av de ulike tiltakene i kommunene.

1-3. Tas til orientering.

3. Arbeidet med å oppdatere Glommasidene på vannportalen startes opp i høst.

4. De ulike sektorene har ansvar for å finansiere tiltak innenfor sitt myndighetsområde. Det henvises til kap. 2.4 i planprogrammet og Vannportalen.

Bærum

1. Tydelig hvordan arbeidet med vannforvaltningen skal gjennomføres.
2. Organiseringen er fornuftig
3. Kan ikke se at planprogrammet mangler tema som bør behandles eller at metoder for medvirkning bør endres.
4. Organiseringen slik den er lagt opp til er tilstrekkelig for å ivareta kommunens egne interesser og behov i vannforvaltningsarbeidet.

Innspillet tas til orientering.

Skiptvet

1. Planprogrammet tas til orientering

2. Det bør arbeides offensivt med tilskuddsordninger som sikrer kommunene økonomisk ved gjennomføring av vannforskriften.

Gjøvik

1. Utredningstema som spesielt berører Mjøsa som drikkevannskilde bør med; herunder råvannskilde og grunnvann
2. Planprogrammet bør inneholde utredningstema knyttet til vassdragsreguleringer og manøvreringsreglement for Mjøsa.
3. Vannområdeutvalgene bør organiseres etter mal fra vassdragsforbundet for Mjøsa med tilløpselver
4. Det bør knyttes miljømål til enkelte biologiske parametere som er spesielle for vannregionen; herunder storørretstammen og istidsrelikter i Mjøsa.

Gran, Nannestad, Ullensaker og Øvre Romerike utvikling

Slutter seg til høringsuttalelsene fra:

Vannområdene Leira-Nitelva og Hurdalsvassdraget/Vorma

Eidsvoll og Hurdal

Slutter seg til høringsuttalelsen fra:

Vannområdet Hurdalsvassdraget /Vorma

Fet, Lunner, Skedsmo og Sørumsund

Slutter seg til høringsuttalelsen fra:

Vannområdet Leira-Nitelva

3.9 Andre offentlige etater

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)

Felles til alle vannregionmyndighetene

1. Sektormyndighetenes deltakelse, rettigheter og plikter er for vagt beskrevet. Hvordan sektormyndighetene skal bidra med forslag til miljøtiltak bør presiseres.
2. Klif må inn på listen over sektormyndigheter
3. VRM må komme med en bestilling overfor sektormyndighetene i forhold til miljøtiltak, frister, form og sammenheng må angis.
4. Klif vil gi innspill til forslag til miljøtiltak på sine myndighetsområder

1. Det legges inn en presisering ang. dette i kap. 4.3.

2. Klif står på listen over sektormyndigheter for vannregionen. Klif tilføyes oversikten side 22 som viser sektormyndighetenes ansvar i forhold til kunnskapsgrunnlaget som skal framskaffes.

3. Vannområdene er tillagt ansvaret for koordinering av planarbeidet i forhold til sektormyndigheter og kommuner. Det legges inn en presisering i kap. 3.3 eventuelt også i kap. 4. VRM gir bestilling til vannområdene gjennom innspill til årlige handlingsprogram og årsrapportering for oppfølging av gjeldene forvaltningsplan.

4. Klif deltar ikke i planarbeidet i vannregionen. VRM vil vurdere om det skal velge en annen tilnærming overfor Klif dvs at VRM kommer med en bestilling, jf pkt. 3.

Direktoratet for naturforvaltning (DN)

Felles til alle vannregionmyndighetene

DN gir også råd om gode eksempler fra vannregionene. Vannregion Glomma trekkes fram som gode eksempler i forhold til:

1. Sammenheng med øvrig regional planlegging: Vannforvaltningsplanen er på en svært god måte satt inn i en større regional sammenheng

2. Organisering av arbeidet: Planprogrammet gir en god beskrivelse av valgt organisering.

Øvrige kommentarer:

1. Forordet bør vekke interesse og engasjement hos innbyggerne.
2. Hvert vannområde bør beskrives og suppleres med kart og/eller bilde.
3. Kapittel 2: Formål med planarbeidet. Fokus rettes mot verdien og utfordringene med vannforskriften. EU og vanddirektivet tones ned og EØS-forpliktelsen omtales tilslutt.
4. Arbeidsprogram og framdriftsplan endres i samsvar med gjeldende utgave av Vannforskriften.
5. Opplegget for medvirkning bør være konkret, hvordan det tilrettelegges for særlig berørte grupper skal angis.
6. Vannportalen regionale sider benyttes til å vise medvirkningsaktiviteter lokalt og regionalt.
7. Gjennomføring og rullering av forvaltningsplan fra 1. planperiode omtales og tydeliggjøres.
8. Det må gjøres en presisering i forhold vurderingen om konsekvensvurdering iht forskrift om konsekvensutredning etter PBL .

2. Vannregion Glomma omfatter 13 vannområder og ett prosjektområde. Det vil ta for stor plass å beskrive hvert enkelt vannområde med kart og bilde. For nærmere informasjon om vannområdene vises det til Vannportalen.

3. Tekst om EØS-forpliktelsen vil bli innarbeidet i samsvar med høringskommentaren.

4. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.

5. En konkretisering i forhold til særlig berørte grupper vil bli gjennomført.

6. Hvordan vannområdene medvirkningsaktiviteter skal presenteres avklares med vannområdene.

7. Omtales i planprogrammet. En ytterligere tydeliggjøring vil bli vurdert.

8. Det gjøres en presisering i kap. 2.5 om konsekvensutredning i tråd med DN's innspill.

DN presiserer at planprogrammet også skal omfatte vannområdene fra første planperiode, at målet med vannforskriften er å sikre «minst god økologisk og kjemisk tilstand», om unntaksmulighetene og om tilpassede miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

1. Overordnede rammer og mål med arbeidet omtalt i forordet bør gjentas under kap. 2 Formålet med planarbeidet.
2. Informasjon om prosess og mulighet for medvirkning for privatpersoner og interesseorganisasjoner bør konkretiseres.
3. NVEs oppgaver og ansvar under kap. 4.1.2 oppdateres og erstattes med ny utfyllende versjon fra høringsuttalelsen.
4. Kap. 6. 3 Tiltak: Omtalen av lokale tiltaksanalyser og tiltaksprogram utdypes og viktigheten av gode tiltaksanalyser presiseres.
5. Kap. 6.4. Andre utredningstema: Arbeidet med høringsdokumentet Vesentlige vannforvaltningsspørsmål bør omtales her.
6. Kap. 6.4.3 Utpeke sterkt modifiserte vannforekomster: Det bør gis en grundigere beskrivelse hvordan dette fastsettes gjennom forvaltningsplanarbeidet.
7. EUs flomdirektiv bør omtales. NVE har gitt et innspill til tekst som kan benyttes.

1. VRM vil innarbeide tekst om EØS-forpliktelsen under formålet med planarbeidet i kap. 2 i samsvar med høringskommentaren.

2. Det vil bli foretatt en konkretisering i forhold til medvirkning på lokalt nivå.

3. Listen som viser NVEs oppgaver i forhold til å fremskaffe et godt kunnskapsgrunnlag oppdateres på grunnlag av innspillet.
4. Innspillet tas til følge. Kapitelet vil bli supplert med ytterligere opplysninger.
5. Innspillet tas til følge.
6. Det gjøres en presisering i forhold til hvordan denne fastsettelsen skjer.
7. Det innarbeides ett avsnitt om flomdirektivet i kap. 2.4 i tråd med hovedpunktene i NVEs kommentarer, en forkortet versjon.

Statens vegvesen Region øst

1. Tydeliggjøre at arbeidet starter på nytt for alle vannforekomster
2. Tydeliggjøre hvordan man sikrer gjennomføringen av vedtatt forvaltningsplan.
3. Synliggjøre at sektormyndighetene vil motta brev for å rapportere om igangsatte tiltak.
4. Beregnede kostnader og faktiske kostnader for tiltak bør sammenlignes for å bedre kostnadsberegninger i planfase 2.
5. Presisere at vannforskriftens krav skal følges og at frister for oppfølging er satt.
6. Statens vegvesen deltar på møter i vannområdene når vegrelaterte problemstillinger diskuteres og det er avklart hva vegvesenet skal bidra med.
7. Statens vegvesen utføre egne kartlegginger i forbindelse med veganlegg. Det vil bli stilt krav til innrapporteringer til Vannmiljødatabasen.
8. Vannforskriftens frister vil bli lagt til grunn og søkt innarbeidet i vegvesenets rutiner, budsjett og pålagte rapporteringer. Framdriften avviker i forhold til prosesser knyttet til nasjonal transportplan.
9. Vil følge opp kapitelet om andre utredningstema i videre arbeid.

1. Dette er beskrevet i kap.1 .2. Det vurderes om det skal gjøres en presisering i forhold til hva dette innebærer for vannområdene i planfase 1.
2. Dette er beskrevet i kap. 1.3. Det vurderes om temaet bør utdypes..
3. Vannregion Glomma har andre rutiner. Vannområdene er tillagt ansvaret for å rapportere om gjennomførte tiltak til fylkeskommuner vannregionmyndighet og koordinere dette i forhold til sektormyndigheter og kommuner. Det vises til brev av 30.04.2010 fra VMR til sektormyndigheter, fylkesmenn, vannområder m.fl.
4. Følges opp i arbeidet med årsrapportering og handlingsprogram.
5. Viser til kap. 2.4 hvor dette er presisert.
6. VRM vil orientere vannområdene om innspillet.
7. Innspillet tas til orientering.
8. Direktoratgruppen skal medvirke til å samordne gjennomføringen av vannforskriften på direktoratsnivå. Innspillet tas til orientering
9. Innspillet tas til orientering.

Fiskeridirektoratet Region Sør

1. Planprogrammet gir et godt bilde av det arbeidet som skal gjennomføres.
2. Det skal gjøres et vesentlig arbeid i kystnære farvann i planfase 2.
3. FD vil delta i arbeid i vannområder hvis formålstjenlig; herunder Ytre Oslofjord
4. FD tydeliggjør hvilke oppgaver som det kan være aktuelt å vektlegge fram mot 2021 med relevans i forhold til forvaltningsplanarbeidet.
5. FD viser til arbeid som vil kunne danne grunnlag for risikovurderinger og vurdering av miljøtilstand.
6. Det forutsettes at fylkeskommunene bidrar med innspill på tema som er knyttet til næringens arealbruk og annet som har relevans for arbeidet med Vannforskriften.

Innspillet tas til orientering.

Norges geologiske undersøkelser

1. NGU har ingen konkrete merknader til forslag til planprogram
2. NGU er vassdragsmyndighet etter vannressursloven § 46 og skal samle inn data og rapporter om grunnvannsundersøkelser.
3. Informasjon om kartlagte grunnvannsressurser finnes i database som NGU besitter og er tilgjengelig på Internett.
4. Grunnlagsdata kan oversendes til vannregionen og vannområdene på forespørsel
5. Grunnvannsforekomstene skal karakteriseres, klassifisering og overvåkes i likhet med øvrige vannforekomster.

2. VRM vil tilføye NGUs ansvarsområde i kap. 4.1.2 i samsvar med kommentaren.

5. VRM avventer det nasjonale arbeidet i arbeidsgruppe for grunnvann i regi av direktoratsgruppa.

Nasjonalt folkehelseinstitutt

1. Påpeker at de ikke hører med under opplistingen av myndigheter i kap. 2.4 side 15.
2. Utover dette ingen merknader til planarbeidet eller planprogrammet.

1. Rettes opp dette i samsvar med kommentaren.

3.10 Fylkesmenn

Fylkesmannen i Oslo og Akershus

1. Planprogrammet er lettest og oversiktlig
2. Modellen for organisering av arbeidet innfor vannregionen støttes.
3. Frister må revideres i henhold til endrede frister i Vannforskriften.
4. Viktig å tydeliggjøre roller og oppgaver i vannområdeutvalgene og støtte opp under arbeidet.
5. Prosjektlederforumet er viktig og bør styrkes.
6. Fylkesmannens rolle bør konkretiseres ytterligere. Det er gitt innspill i forhold til roller og oppgaver som bør tydeliggjøres.
7. Finansieringen og usikkerheten rundt planarbeidet bør omtales.
8. Statlig medfinansiering av prosjektlederstillinger må prioriteres.
9. Tydeliggjøre at kostnadseffektivitet er det bærende for helhetlige tiltaksanalyser. Fokuser på å forbedre og styrke virkemidlene for å oppnå dette.
10. Definere forskjellen i begrepsbruk mellom kost-nytte og kostnadseffektivitet. Begrepene brukes noe om hverandre
11. Klargjøre bedre hva som ligger i begrepet økonomisk analyse.
12. Bruken av virkemidler målrettes og styres i sterkere grad mot områder med størst behov for utslippsreduksjoner.
13. Koble vannforskriftens mål til lokale brukermål der det er mulig.
14. Synlighet i lokale medier; herunder aviser, arrangementer og radio/TV er viktig.
15. Vannområdene bør drifte egne nettsider.
16. Konsulentmiljøet innenfor biologiske indekser må styrkes, få aktører i markedet.
17. Behov for effektivisering av FOU, vil kunne bidra til kostnadsbesparelser og bedre løsninger.

3. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.
4. Vannområdets rolle og oppgaver er beskrevet i flere kapitler; herunder kap.1.3, 1.4, 3.3. og 3.3.1, 4.4.1, 4.3. og Kap. 5. Det vurderes om det skal gjøres en ytterligere presisering i kap. 3.3.1.
5. Prosjektlederforumet har fått kr. 40 000,- i støtte til drift og kompetanseheving i 2011 fra DN-midler for støtte til vannområder.
6. Fylkesmannen har fått en langt større omtale enn øvrige sektormyndigheter og oppgaver og roller i forhold til kunnskapsgrunnlaget er presisert på side 23. Det vurderes å gjøre endringer eller suppleringer som følge av innspillet. Det gjøres en presisering i forhold til overvåking.
- 7.-8. Finansiering av planarbeidet er omtalt i kap. 3.4. Usikkerheten rundt statlig bevilgninger er kommentert. I 2011 gis statlig støtte til spleiselag i vannområdene (prosjektlederstillinger) og ordningen videreføres trolig i 2012. Kapitelet oppdateres og utdypes noe.
9. Det gjøres en presisering vedr. kostnadseffektivitet i kap. 4.1 eventuelt 4.3. Eventuelle manglende virkemidler synliggjøres i forvaltningsplanen.
10. VRM vil se på begrepsbruken og korrigere for eventuelle uklarheter.
11. Det gjennomføres utredninger i regi av sentrale myndigheter, direktoratsgruppen, som skal danne grunnlag for veiledninger og metodikk.
12. Følges opp i forhold til gjennomføringen av godkjent forvaltningsplan og i ny forvaltningsplan.
13. Er nevnt under kap. 6. 2 . Miljømål. Utdypes i henhold til innspill.
14. Legges inn som en presisering under kap. 5. 2 Lokal medvirkning.
15. Mange av vannområdene har egne hjemmesider, flere kommer etter hvert. Lenkes opp mot Vannportalen.
16. Tas til orientering
17. Tas til orientering.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

1. Planprogrammet redegjør på en svært god måte for formålet for planarbeidet, opplegget for medvirkning, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behov for utredninger.
2. Organiseringen av arbeidet på regionalt (vannregion) og lokalt nivå er godt og grundig beskrevet.
3. Kap. 4.1.2 Sektormyndighetenes ansvar for kunnskapsgrunnlaget. Listen over fylkesmannens ansvar er ikke uttømmende. Oppgavene forandrer seg over tid med endret regelverk og retningslinjer og prioriteringer i årlige Embetsoppdrag. Det er vanskelig å lage en uttømmende liste. Følgende ordlyd foreslås:
 ”Fylkesmannen er nasjonal miljømyndighet, og skal ivareta nasjonal og regional miljøpolitikk etter gjeldende lover, forskrifter retningslinjer og veiledere.
 Oppdatert liste finnes til enhver tid på www.regjeringen.no/ md - veiviser til miljølovverket.”

4. Det legges inn en referanse til brev om forvaltningsreformen hvor fylkesmannens ansvar på miljøområdet er beskrevet. Oppdatert liste over ansvarsområder og oppgaver for sektormyndigheter, fylkesmenn og kommuner innarbeides i forvaltningsplanen

Fylkesmannen i Østfold

1. Dokumentet beskriver på en god måte prosessen fram mot vedtak av planen i 2015.
2. Det er behov for enkelte avklaringer i forhold til ansvar.
3. Tydeligere avklaring hvilke saker styringsgruppen har ansvar for og hvilke saker Vannregionutvalg skal behandle. Utkast til forvaltningsplan og tiltaksprogram vedtas av VRU.
4. Landbruksdirektørene må ha plass i vannregionens arbeidsgruppe.
5. Arbeidsprogram og fremdriftsplan må justeres i tråd med nye føringer.

6. For detaljert beskrivelse av fylkesmannens ansvar i forhold til kunnskapsgrunnlaget. Mye av det som er listet opp er like relevant for andre sektorer. Avsnittet om fylkesmannen skrives om slik at fylkesmannen behandles likt med andre sektorer.
7. Vannområdene har et ansvar for grunnlaget for regional plan for overvåking. det bør synliggjøres i framdriftsplanen side 26.
8. Påpeker inkonsistens. Kap. 6.4.1. "Fylkesmennene skal i samarbeid med fylkeskommunene lage overvåkingsplaner."
9. Kap. 6.2: Ta inn målet om god kjemisk tilstand
10. Kap. 6.3: Lite rasjonelt å lage egne tiltaksanalyser for hver vannforekomst.

2. *Avklaringer i forhold til ansvar; herunder overvåking vil bli presisert.*
3. *Styringsgruppen oppgaver i forhold til vannregionutvalget er beskrevet i planprogram. Det vurderes å gjøre en presisering.*
4. *Er tatt til etterretning. Fylkesmannens landbruksavdeling er nå representert i arbeidsgruppen.*
5. *Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.*
6. *Beskrivelsen gjennomgås med hensyn på å tydeliggjøre fylkesmannens ansvar i forhold til øvrige sektormyndigheter.*
7. *Vannområdenes ansvar for grunnlag for regional plan for overvåking synliggjøres i framdriftsplanen.*
8. *Setningen korrigeres. Det er vannområdene i samarbeid med fylkesmennene som skal lage overvåkingsplaner.*

3.11 Fylkeskommuner

Akershus fylkeskommune

1. Vannregionmyndigheten bør merke seg høringsinnspillene fra vannregionens vannområder med areal i Akershus, i det videre arbeidet med planprogrammet.
3. Brukermål bør inngå i planprogrammet
4. Saksområdet kulturminner bør inngå i planprogrammet.
5. Prosjektlederforumet bør gis en mer formålstjenlig organisering.

1. *VRM har merket seg innspillene og kommentert de innkomne momentene i høringsrapporten.*
2. *Er nevnt under kap. 6.2. Miljøsmål. Utdypes i henhold til innspill.*
3. *Vannforskriften setter ikke krav til at forvaltningsplanen inneholder et kapittel om kulturminner og de omfattes heller ikke av Vanddirektivets bestemmelser. Kulturminner og ivaretagelse av dem er imidlertid så viktig at vurderes riktig og relevant å inkludere dette i et kapittel i forvaltningsplanen.*
4. *Dette er under vurdering. VRM tar ansvaret for innkalling til møte minimum en gang i året hvor også de andre fylkeskommunene møter.*

Hedmark fylkeskommune

1. Planprogrammet synes i hovedsak å dekke de temaer som bør behandles i forvaltningsplanen.
2. Det er et behov for å tydeliggjøre hvem som skal gjøre hva både i vannregionen og i de enkelte vannområdene. Det vil gjøre det enklere å holde framdriften og samtidig sikre en helhetlig og koordinert innsats i hele vannregionen.
3. Kapittel 3.2, Samarbeid med Sverige om grensekryssende vassdrag, gir en lite detaljert beskrivelse av hvordan samarbeidet med Sverige og svenske myndigheter skal foregå. Det viktig å avklare på hvilket nivå samarbeidet skal foregå.
4. Kapittel 3.3, bør kalles Organisering og ansvar i vannområdene.

5. Det er behov for å synliggjøre alle myndigheters oppgaver og ansvar på vannområdenivå.
 6. Framdriften og tidsplanene i planprogrammet oppdateres i forhold til de utsettelse som nå er bestemt.
 7. Det er av avgjørende at det settes av nok ressurser på alle nivåer. Utdeling av friske midler er en forutsetning å kunne oppfylle kravene i Vannforskriften.
2. Det gjøres en presisering av oppgaver og ansvar på vannregionnivå og vannområdenivå.
 3. Det gjøres en presisering i forhold til samarbeidet med Sverige for grensekryssende vassdrag.
 4. Innspillet tas til følge og korrigeres i endelig versjon.
 5. Det gjøres en presisering i forhold alle myndigheters oppgaver og ansvar på vannområdenivå jf punkt 3 over.
 6. Endres i samsvar med høringskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.

Østfold fylkeskommune

Østfold fylkeskommune slutter seg til forslag til planprogram for Forvaltningsplan for vannregion Glomma 2016-2021.

Innspillet tas til orientering.

Oslo kommune

Administrativ uttalelse: Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

1. Planprogrammet har lagt seg på et hensiktsmessig, overordnet nivå, og ivaretar kravene i vannforskriften.
2. Dokumentet er oversiktlig og ryddig, og har med de viktigste temaene som bør behandles. Det fremgår greit hvor man kan finne ytterligere informasjon.
3. Vannregionen har endret navn. Det usynliggjør våre vannområders del av regionen. Oslo vil sterkt oppfordre til igjen å bruke "Glomma-Indre Oslofjord".
4. Begrepsbruken for vanddirektivet bør være entydig gjennom hele planprogrammet.
5. Alle forkortelser bør forklares i teksten. Alternativt kan det lages kap. 8 "Forkortelser".
6. Alle figurer og tabeller i dokumentet bør nummereres.
7. Nye grenser for Bekkelagsbassenget vannområde tas inn i planarbeidet etter vedtak i vannregionutvalget.
8. Kap. 3.3: Gjennomføringen av arbeidet i vannområdene, bør beskrives. Ansvar og oppgaver og beslutningsmyndighet for de enkelte gruppene er ikke omtalt.
9. Det bør tydeliggjøres hvordan innbyggerne og lokale interesseorganisasjoner kan engasjere seg i arbeidet.
10. Det bør framkomme at Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning, sørger for finansiering, utarbeide veiledningsmateriell, maler og standarder samt bistår vannregionmyndigheter og vannområdene.
11. I tabellen på side 9 mangler Oslo som fylke under Leira-Nitelva.
12. Kap. 2.2 Vannressursloven tilføyes til lista.
13. Kap. 2.3 bør følgende vedtatte planer for Oslo bør være med:
 - Handlingsprogram mot støy i Oslo 2008-2013
 - Fjordbruksplanen - kommunedelplan for fjordene og fjordområdene
 - Kommunedelplan for torg og møteplasser
 - Kommunedelplan for Akerselva miljøpark
 - Byøkologisk program 2011-2026
 - Handlingsprogram for Framtidens byer Oslo 2010-2014
 - Følgende planer som avventer politiske vedtak bør være med:

- Grøntplan for Oslo - kommunedelplan for den blågrønne strukturen i Oslos byggesone
 - Kommunedelplan for Alna miljøpark
 - Kommunedelplan for Lysaker- og Sørkedalsvassdraget
 - Kommunedelplan for byutvikling og bevaring i indre Oslo 2005-2020
14. Presiseres at arbeidet i vannregionutvalget også baseres på innspill fra vannområdene i regionen.
 15. Kap. 3.3 Tas inn en setning om at enkelte vannområder har valgt en administrativ representasjon.
 16. I tabellen på s. 22 bør det presiseres hva som menes med økonomisk analyse.
 17. Flere av tidsfristene i tabell øverst side 22 bør revideres.
 18. Tabell side 22: Alle sektormyndigheter i direktoratsgruppen bør nevnes her.
 19. I tabellen side 22 skal svært modifiserte vannforekomster (SMF)" byttes ut med "sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)".
 20. I avsnittet "Landbruk" på side 23 går det ikke klart nok fram hvem som har ansvar.
 21. Hvordan sette miljømål: Arbeidet med klassifiseringssystemet ikke er fullført.
 22. Hvordan referansetilstanden skal settes i sterkt urbaniserte vassdrag som i Oslo er uklart.
 23. Å oppnå "god økologisk og kjemisk status" i alle vannforekomstene i Oslo innen 2021 er urealistisk.
 24. Hvordan utarbeidelsen av brukermål skal skje er svært uklart.
 25. Kap. 6.4 Andre utredningstema: Det bør presiseres at også vassdrag som er lagt i kulvert/rør kan utpekes som sterkt modifiserte vannforekomster.
 26. Kap 7 Definisjoner, Brakkvann: Det bør framgå hvilken definisjon vi skal benytte i disse vannområdene.

3. Navnet på vannregionen sjekket ut med DN og MD. Det er bestemt at vannregionen fra 2010 heter Glomma jf. vannforskriften.

4. Planprogrammet gjennomgås og korrigeres slik at begrepsbruken blir lik.

5. Innspillet følges opp. Planprogrammet gjennomgås i forhold til forkortelser.

6. Innspillet tas til følge.

7. Nye grenser for Bekkelagsbassenget vannområde legges til grunn for planarbeidet. Endringen er godkjent av styringsgruppen for vannregionen og vil bli lagt fram for VRU.

8. Det gjøres en presisering av oppgaver og ansvar på vannområdenivå.

9. Det gjøres en presisering i forhold til hvordan medvirkning skal skje på vannområdenivå.

10. Det henvises til relevante veiledere i planprogrammet.

11. Innspillet tas til følge. Det gjøres en korleksjon i endelig versjonen.

12. Vannressursloven tilføyes på listen.

13. Planer som tas inn må ha relevans i forhold til vannforvaltning. Det gjøres en vurdering av planene slik at det som legges inn samsvarer med planene for øvrige fylkeskommunene.

14. Det gjøres en presisering at dette også kan forekomme.

15. Det gjøres en presisering at vannområdeutvalgene også kan ha administrativ representasjon.

16. VRM forutsetter at nasjonale myndigheter utarbeider tilstrekkelig veiledningsmaterieil for økonomisk konsekvenser.

17. Endres i samsvar med næringslivskommentaren. Viser til fellesmerknader side 6.

18.. Det gjøres en presisering at andre sektormyndigheter enn de som er listet opp kan bli involvert.

19. Svært modifiserte vannforekomster (SMF)" byttes ut med "sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)" i endelig versjon.

20. Det vurderes å gjøre en presisering i forhold til ansvar innenfor landbruk.

21. Tas til orientering.

22. Tas til orientering

23. Tas til orientering

24. Det gjøres en presisering under kap. 6.2 hvor brukermål er nevnt.

25. Det gjøres en presisering at dette kan omfatte vassdrag som er lagt i kulvert/rør.
26. Det legges inn en presisering i kap.7 definisjoner ang. Brakkvannsforekomster.

vann fra fjell til fjord